

Development and validation of a flourishing education training package for students in the first three years of elementary school

Morteza Pordel, Ph.D Student

Department of Educational Sciences, Qaenat Branch,
Islamic Azad University, Qaenat, Iran

Hossein Kareshki, Ph.D

Associate Professor, Department of Educational Sciences,
Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi
University of Mashhad, Mashhad, Iran

Majid Pakdaman, Ph.D

Assistant Professor, Department of Educational Sciences,
Qaenat Branch, Islamic Azad University, Qaenat, Iran

Abstract

Flourishing is a new concept whose mission is to create constructive behavior and promote well-being such as increasing positive excitement, commitment and fascination, positive relationships with others, feeling the meaning of life, success and progress along with teaching students lessons in class and school as a good place to learn. Values and norms. The aim of this study was to construct and validate a flourishing educational package for students in the first three years of primary school. The method of this research for the design and construction of the training package was the tool design method with a sequential combined exploratory approach. To evaluate the validity of the educational package, the content validity method was used qualitatively and quantitatively with the presence of 20 experts in the field of positivism and two relative coefficients of content validity and content validity index. Minimum and maximum values of 0.85 and 1 were calculated. Content validity index for the whole package was 0.84. The results showed that the educational package based on flourishing for the students of the first three years of primary school has a good content validity and has the necessary validity and reliability for educational and research applications. In other words, the developed educational package has the ability to promote the flourishing of learners in educational systems.

Keywords: educational package design, validation, flourishing, male students, first three years of primary school

تدوین و اعتباریابی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی ویژه دانش آموزان سه سال اول دبستان

مرتضی پردل

دانشجوی دکترا، گروه علوم تربیتی، واحد قاینات، دانشگاه آزاد اسلامی، قاینات، ایران

*حسین کارشکی

دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

مجید پاکدامن

استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد قاینات، دانشگاه آزاد اسلامی، قاینات، ایران

چکیده

شکوفایی مفهوم جدیدی است که رسالت آن، ایجاد رفتار سازنده و ارتقاء بهزیستی همچون افزایش هیجان مثبت، تعهد و مجذوبیت، روابط مثبت با دیگران، احساس معنای زندگی، موفقیت و پیشرفت در کنار آموزش دروس دانش آموزان در کلاس و مدرسه به عنوان مکانی مناسب جهت فراگیری ارزش‌ها و هنجارها است. این پژوهش با هدف، ساخت و اعتباریابی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی ویژه دانش آموزان سه سال اول دبستان انجام گردید. روش این پژوهش برای مرحله طراحی و ساخت بسته آموزشی، روش طراحی ابزار با رویکرد ترکیبی اکتشافی متوالی بود. برای بررسی روایی بسته آموزشی، از روش روایی محتوایی به شیوه کیفی و کمی با حضور ۲۰ متخصص حوزه مثبت‌گرایی و از دو ضریب نسبی روایی محتوا و شاخص روایی محتوا استفاده شد. حداقل و حداکثر میزان ۰/۸۵ و ۱ محاسبه شد. شاخص روایی محتوا برای کل بسته ۰/۸۴ به دست آمد. نتایج نشان داد بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی برای دانش آموزان سه سال اول دبستان از روایی محتوایی مناسبی بهره مند است و روایی و پایایی لازم را برای کاربردهای آموزشی و پژوهشی دارد. به عبارتی بسته آموزشی تدوین شده توان ارتقاء شکوفایی یادگیرندگان را در سیستم‌های آموزشی دارا می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: بسته آموزشی، اعتباریابی، شکوفایی،

دانش آموزان پسر، سه سال اول دبستان

مقدمه:

و ترک تحصیل می‌پردازد؛ به نگرش جدیدتری مانند پتانسیل‌های مثبت رفتاری دانش‌آموزان شامل استعدادها، توانمندی‌ها، صفات انسانی، شادی، فضایل اخلاقی، رفتار و تفکر مثبت توجه دارد (Shoshani, Steinmetz & Kanat- Maymon, 2016; Shankland & Rosset, 2017; Seligman, Rashid & Parks, 2006). بعد اصلی آموزش شکوفایی و مثبت‌نگری، ایجاد رفتار سازنده و ارتقاء بهزیستی است. یقیناً این آموزش‌ها باید از دوران پیش‌دبستانی با آغاز مرحله رشد ذهنی، زبانی، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودک و به علت نهادینه شدن مثبت‌اندیشی و همچنین ارتباط مثبت‌نگری با خودپنداره و پیشرفت تحصیلی کودک در مقاطع بعدی آغاز و به نوعی در تمام دوران آموزشی شامل مدرسه، سربازی و دانشگاه و حتی مراحل بعدی زندگی در اجتماع، به صورت پیوسته انجام گیرد (Rio, 2018). با توجه به منابع روان‌شناختی دانش‌آموزی می‌توان دریافت که دانش‌آموزان برای فراگیری مطالب و مهارت‌های جدید در مدرسه به راهبردهای آموزشی مثبت‌نگر نیاز دارند (Brunzell, Stokes, Waters, 2019). ژانگ، یونگ، یانگ و همکاران (Zhang, Yeung, Yang, et al., 2019) در پژوهشی که انجام دادند مشخص کردند دانش‌آموزان آسیایی نسبت به دانش‌آموزان بقیه‌قاره‌ها، بیشتر در معرض خطر ابتلا به افسردگی بوده و شاید این باعث فاصله گرفتن آن‌ها از کلاس درس در مدارس شود. آمارها نشان دادند مشکلات روانی بخصوص افسردگی در بین نوجوانان افزایش یافته ۱۶ تا ۳۰ درصد داشته است (Burns & Grove, 2010). بروفائرتز، مورتیر، کیکنز و همکاران (Bruffaerts, Mortier, Kiekens & et. al., 2018)، در پژوهش‌های خود گزارش کردند که مشکلات روحی و روانی دانش‌آموزان در سال‌های ابتدای نوجوانی بسیار شایع بوده و به‌طور قابل‌توجهی با عملکرد پایین دانش‌آموز در ارتباط است. همچنین، وایت، اوزوالت و او کوآ (Waytt, Oswalt & Ochoa, 2017) نشان دادند که گسترش و شدت مشکلات سلامت روان در میان دانش‌آموزان افزایش یافته است و این مسائل در ادامه تهدیدی برای سلامت و عملکرد تحصیلی آن‌هاست (Greene, Gross, Amsel & Hoven, 2018). از جمله مداخلات شکوفایی که می‌تواند بر سلامت روان، جلوگیری از افسردگی و بهزیستی

داشتن جامعه سالم مستلزم داشتن افرادی سالم است. تلاش و کوشش برنامه‌ریزان تعلیم و تربیت، برای رشد همه‌جانبه افرادی است که پایه و اساس آن را کودکان و نوجوانان تشکیل می‌دهند. مدرسه نیز به‌عنوان یک مکان منحصربه‌فرد برای ترویج فعالیت‌های موفقیت‌آمیز برای دانش‌آموزان محسوب می‌شود، زیرا دانش‌آموزان روزانه تقریباً ۵ تا ۹ ساعت وقت خود را در مدرسه می‌گذرانند (Sun & Gao, 2016). علاوه بر این، مدارس محیطی قابل‌دسترس و تقریباً پایدار فراهم می‌کنند که می‌توان برای انجام مداخله‌هایی در جهت ارتقا و افزایش شکوفایی از آن‌ها بهره‌مند شد و نشانگر فضایی مشترک برای کودکان هستند، و بنابراین می‌توانند مداخلات کلی و ارتقا-محور را تسهیل نمایند (Short & Tally, 1997). یکی از رویکردهای نوین به‌منظور همسوسازی آموزش در خانه و مدرسه، رویکرد آموزش شکوفایی و مثبت‌نگری می‌باشد. آموزش شکوفایی در عمل به دنبال کمک به افراد برای پرورش توانمندی‌ها، مهارت‌ها و شایستگی‌های خود می‌باشد تا به سلامت روان دست یابند (Rio, 2018). به‌تازگی دیدگاه‌های روانشناسی مثبت‌گرا در مورد شکوفایی از نظریه‌های شادکامی و احساس رضایت از زندگی به مدل‌های شکوفایی کلی تغییر یافته است (Seligman, 2019). در واقع، هدف اساسی آموزش مثبت، ارتقاء شکوفایی یا سلامت روان مثبت در مدرسه است. برای دستیابی به این هدف، ابتدا باید تعریف روشنی از شکوفایی داشته باشیم. سلینگمن (Seligman, 2011) آموزش مثبت را به‌صورت «آموزش سنتی که بر رشد توانمندی‌ها و مهارت‌های تحصیلی تمرکز می‌کند، به‌اضافه رویکردهایی برای پرورش بهزیستی، و ارتقا سلامت روان مناسب» تعریف می‌کند و با ارائه مدل ۵ عاملی خود (PERMA) یا پرما (Positive emotions, Engagement, Relationships, Meaning, Achievement) مفهوم شکوفایی را تبیین می‌کند. پرما بر پایه ۵ عنصر اصولی قرار دارد که عبارت‌اند از: هیجان مثبت (P)، تعهد و مجذوبیت (E)، روابط مثبت (R)، احساس معنا (M)، موفقیت و پیشرفت (A). (Seligman, 2011). رویکرد روان‌شناسی مثبت و شکوفایی با تغییر پارادایم مدارس از دید سنتی که به مشکلات بین فردی، افت تحصیلی

تعهد، مدیریت هیجانات، کمک خواهی، مهربانی با دوستان و تثبیت کردن ارزش‌های اساسی (Robinson, 2020).
 علیرغم اینکه در سال‌های اخیر پیشرفت‌های زیادی در خصوص تولید برنامه و محتواهای آموزشی و روان‌شناختی با محوریت مثبت‌نگری و شکوفایی انجام شده است، ولی اکثر این برنامه‌ها با تمرکز بر قسمتی از مفاهیم روانشناسی مثبت‌گرا مانند: تاب‌آوری، بهزیستی، موفقیت تحصیلی و شادکامی دانش‌آموزان طراحی شده است. این در حالی است که بر اساس برخی از نظریه‌ها، شکوفایی و مثبت‌نگری کلیه زوایای شناخت، هیجان و عمل را در حوزه‌های تحصیلی و اجتماعی دربر می‌گیرد. در کشور ما نیز پژوهش‌هایی در خصوص ساخت بسته‌های آموزشی مبتنی بر شکوفایی و مثبت‌نگری انجام شده است، مانند پژوهش‌های: یکانی زاده و همکاران (Yekanizadeh et al., 2019)، آلبویه و همکاران (Albouyeh et al., 2017)، بدری و همکاران (Badri et al., 2010)، براتی سده (Barati Sedeh, 2010)، رعیت و همکاران (Raiat et al., 2016)، صادقی و بیرانوند (Sadeghi and Biranvand, 2018)، علوی و همکاران (Alawi et al., 2018)، فرنام و مددی زاده (Farnam And Madadzadeh, 2017). ولی بسته‌های آموزشی فوق‌الترتاً به مفاهیم خاصی در حوزه مثبت‌نگری معطوف بوده و در هیچ‌کدام از آن‌ها به صورت کامل به همه جوانب شکوفایی توجه نشده است. با توجه به این‌که یکی از مهم‌ترین وظایف مشاوران و روانشناسان تربیتی، پژوهش و تحقیق در خصوص ارائه روش‌های مختلف در جهت پیشبرد بهتر اهداف تربیتی-آموزشی است، سوالات مشخص این تحقیق عبارت بود از:
 ۱- بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی برای دانش‌آموزان سه سال اول دبستان چگونه است؟ ۲- آیا بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی برای دانش‌آموزان سه سال اول دبستان از اعتبار کافی از نظر متخصصان برخوردار است؟

روش پژوهش

روش، جامعه آماری و نمونه

این پژوهش با هدف تدوین و اعتباریابی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی ویژه دانش‌آموزان سه سال اول دبستان انجام شده

دانش‌آموزان مؤثر باشد، آموزش مثبت‌نگری و شکوفایی است. آموزش شکوفایی بر پایه بهداشت روان و بهزیستی، با مرکزیت تاب‌آوری، شادکامی و بهزیستی طراحی شده است (Ferguson, 2018).

وایت و کرن (White & Kern, 2018) در پژوهش خود نشان دادند که شکوفایی بر افزایش بهزیستی و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است. همچنین روث، سلدو و فرون (Roth, Suldo, Ferron, 2017) در پژوهشی که بر روی ۴۲ دانش‌آموز کلاس هفتم انجام دادند، به بررسی تأثیر یک مداخله آموزشی مثبت‌گرا بر افزایش بهزیستی و همچنین کاهش علائم آسیب‌شناسی روانی پرداخته و نشان دادند که دانش‌آموزان با تأثیرپذیری از این مداخله، به سطح بالاتری از تمامی ابعاد بهزیستی و شادکامی دست‌یافته‌اند. در همین راستا، مطالعه الفرینک، گلدبرگ، شرورز و همکاران (Elfrink, Goldberg, Schreurs & et. al, 2017) در مورد اثرات مداخله آموزش مثبت بر روی دانش‌آموزان دو مدرسه ابتدایی در هلند، نشان داد که این آموزش، موجب افزایش بهزیستی و بهبود محیط یادگیری مدرسه شده است. همچنین هزبریان، رضایی، بیگدلی و همکاران (Hojabrian, Rezaei, Bigdeli & et.al, 2020) در پژوهش خود نشان دادند که آموزش شکوفایی باعث افزایش رضایت، شادکامی، شایستگی و مشارکت اجتماعی در شرکت‌کنندگان شده است. علاوه بر این، شواهد همخوانی وجود دارد که نشان می‌دهد هیجانات مثبت با تفکر گسترده، خلاقانه، و آزاداندیشانه در ارتباط است (Fredrickson, Branigan, 2005). به همین علت، شکوفایی یک هدف تکمیل‌کننده و نه رقیب پیشرفت تحصیلی است (Suldo, Thalji, Ferron, 2011). امامقلی و ندف کدیور و پاشا شریفی (Emamgholivand, Kadivar & Pashasharifi, 2020) در پژوهش خود نشان دادند که افزایش و توسعه فضای مثبت مدارس، شایستگی هیجانی-اجتماعی و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان می‌تواند بر خلاقیت و شادکامی دانش‌آموزان تأثیرگذار بوده و به‌عنوان متغیری مهم در اولویت‌های حوزه تعلیم و تربیت قرار گیرد.

استفاده از شکوفایی و آموزش آن مزایای بی‌شماری دارد. برخی از این مزایا عبارت‌اند از: توسعه همکاری‌ها، پذیرش و

اول دبستان بودند. همچنین، در انتخاب این افراد تلاش شد تا حد امکان از دانش افرادی با نگاه بین‌رشته‌ای استفاده شود یعنی در رابطه با حوزه‌های علوم تربیتی، روانشناسی مدرسه و روان‌شناسی کودک و نوجوان دارای اطلاعات نسبی باشند.

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌های کیفی شامل مصاحبه نیمه سازمان یافته و مطالعه منابع و متون و اسناد بود. محور مصاحبه با متخصصان امر، به منظور شناسایی شاخصه‌ها و راه حل‌های مورد استفاده در طراحی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی بوده است. ملاک اصلی در این مصاحبه‌ها، میزان توافق و اجماع متخصصان و صاحب نظران درباره این شاخصه‌ها بوده است. به طوری که هر چه میزان توافق بیشتر می‌بود، اعتبار مولفه‌های پژوهش نیز افزایش می‌یافت.

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

میرینگ (Mayring, 2000) مراحل تحلیل محتوای قیاسی را به صورت زیر مطرح کرده است:

- سؤال یا موضوع پژوهش
- تعریف‌های نظریه محور ابعاد تحلیل، مقوله‌های اصلی و زیر مقوله‌ها
- تدوین نظریه محور تعریف‌ها، نمونه‌ها و قواعد کدگذاری مقوله‌ها
- گردآوری آن‌ها در یک فهرست
- بازنگری مقوله‌ها و فهرست کدگذاری
- کار نهایی در درون متن‌ها
- تفسیر نتایج، ارزیابی مراحل کمی تحلیل (مثلاً فراوانی‌ها)

در این روش، محقق قبل از هر گونه تعریف، تعمیم و تحلیل، به مطالعه متون مختلف پرداخته و تمام نتایج این تحلیل را به عنوان جمع‌بندی ارائه داده است. لذا منابع، پس از انتخاب، یکی پس از دیگری مطالعه شدند. علاوه بر آن با استفاده از نظر متخصصان حوزه تخصصی موضوع پژوهش شامل اساتید، مشاوران، روانشناسان تربیتی و مثبت‌گرا اطلاعات لازم پیرامون مؤلفه‌های بسته آموزشی مبتنی بر

است. این مطالعه بصورت تلفیقی (ترکیبی یا آمیخته) و در قالب یک طرح اکتشافی است که متناسب با شرایط مطالعه، مدل تدوین بسته آموزشی طرح اکتشافی مورد استفاده قرار گرفته و از جانب پژوهشگر در دو مرحله انجام شده است. مرحله اول این مطالعه ترکیبی، پژوهشی کیفی بود که در این راستا بسته‌ای آموزشی مبتنی بر شکوفایی تدوین گردید. به این منظور از روش تحلیل محتوی قیاسی یا هدایت‌شده استفاده شد. این روش با کمک نظریه‌ها و شیوه‌های موجود، تجربه‌ها یا دانش متخصصان و پژوهش‌ها و مطالعات گذشته آغاز شده است. بر اساس این پیشینه، تمام مفاهیم، متغیرها، مقوله‌ها، کدها و روابط میان آن‌ها و سازه‌های تحلیل، قبل از ورود به متن و انجام تحلیل داده‌ها، تعریف و تدوین شده‌اند. این روش از کل به جزء حرکت کرده و هدف آن، آزمون و برآورد دوباره داده‌ها یا نظریه‌ها و یا کاربرد آن‌ها در موقعیت‌های متفاوت و پالایش، گسترش یا غنای بیشتر نظریه‌ها بود و می‌توانست شامل آزمون مقوله‌ها، مفاهیم، الگوها یا فرضیه‌ها نیز باشد (Aloo & Kingash, 2008 quoted by Mohseni & Salimi, 2013). مرحله دوم مطالعه نیز با هدف اعتباریابی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی انجام شد و در آن از نظرات تعدادی از متخصصان امر برای اعتباریابی درونی بسته استفاده شد.

جامعه مطالعاتی بخش طراحی و تدوین بسته آموزشی، متناسب با پژوهش‌های نظری و روش تحلیل محتوای قیاسی (Deductive content analysis)، شامل بررسی تمام منابع و مدارک معتبر در سطح ملی و بین‌المللی بود که به نحوی اطلاعات و نتایج مفیدی راجع به مبانی نظری، چارچوب و عناصر الگوی موضوع پژوهش در اختیار قرار می‌دهند (Ghasempoor, 2017). جامعه آماری مربوط به روایابی برنامه، مشتمل بر کل صاحب‌نظران، دانشجویان مقطع دکترا و متخصصان حوزه‌های روانشناسی تربیتی، تعلیم و تربیت و مشاوره شاغل در مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند و مبتنی بر روش نمونه‌گیری ملاکی، تعداد ۲۰ متخصص (۱۰ نفر در حوزه روانشناسی تربیتی، ۶ نفر در حوزه تعلیم و تربیت و ۴ نفر در حوزه مشاوره) به عنوان نمونه و اعضای گروه اعتباربخشی انتخاب شدند. این متخصصان دارای تألیفات علمی و یا تجربیات عملی در حوزه مطالعاتی خود با تجربه کافی کار با دانش‌آموزان دوره

و کدگذاری انتخابی می باشد (Strauss and Corbin, 1995). در پایان این مرحله مؤلفه‌های بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی جمع‌بندی شدند. ضمناً ملاک‌های ورود مطالعات و مقالات به این تحقیق، نزدیک بودن عنوان با موضوع مورد پژوهش و سال انتشار آن‌ها بود. نهایتاً، بسته آموزشی منطبق با نیازهای کودکان و الزامات موقعیت‌های واقعی به‌ویژه تعاملات کودک-کودک و برنامه‌های آموزشی موجود در ادبیات پژوهشی شکوفایی و با رویکرد روانشناسی مثبت طراحی گردید. جزئیات برنامه آموزشی شکوفایی در جدول ۱ ارائه شده است.

شکوفایی جمع‌آوری گردید. مطالعه منابع و استفاده از نظر متخصصان تا حد اشباع اطلاعات انجام شد. در ادامه به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌ها از روش کدگذاری نظری استفاده شد. کدگذاری نظری عبارت است از عملیاتی که طی آن داده‌ها تجزیه، مفهوم‌سازی، و به شکل تازه‌ای در کنار یکدیگر قرار داده می‌شوند، و در واقع مرحله کدگذاری همان فرایند اصلی است که طی آن نظریه بر اساس داده‌ها تدوین می‌شود. مراحل کدگذاری مورد استفاده در این تحقیق شامل کدگذاری باز بر مبنای مقولات استخراج شده از مطالعه مقدماتی مبنای نظری تحقیق، کدگذاری محوری

جدول ۱) خلاصه جلسات آموزشی شکوفایی سلیگمن

جلسه	هدف	محتوا
اول	مقدمه مداخله	روند جلسه: تشکیل یک محیط گروهی - آشنایی اولیه با روند جلسات آموزش شکوفایی- تکمیل پرسشنامه‌ها
دوم	آموزش شکوفایی	روند جلسه: تعریف شکوفایی و بررسی تأثیرات شادی بر زندگی
سوم	احساس مثبت	روند جلسه: ایجاد هیجان مثبت از گذشته تا آینده - به‌طور کلی فکر می‌کنید تا چه اندازه شاد هستید
چهارم	مشارکت	روند جلسه: آموزش مشارکت - آموختن (من آموختن چیزهای جدید را بسیار دوست دارم..)
پنجم	روابط مثبت	روند جلسه: آموزش تأثیر روابط مثبت بر زندگی - افرادی در زندگی ما وجود دارند که واقعاً برای من اهمیت قائل هستند
ششم	معنا	روند جلسه: آموزش تأثیر درک مفهوم زندگی - به‌طور کلی فکر می‌کنم هر آنچه در زندگی انجام می‌دهم ارزشمند و مهم است
هفتم	دستاورد	روند جلسه: آموزش معنای واقعی موفقیت - اینکه برنده شدن همیشه موفقیت نیست، بلکه لذت بردن از روند انجام کاری و در صورت نتیجه ندادن با انرژی بیشتر به دنبال رفع کاستی‌ها بودن اهمیت ارجح دارد
هشتم	اختتامیه	روند جلسه: مرور مطالب جلسات گذشته- نظرخواهی گروهی- تکمیل مجدد پرسشنامه‌ها

مثبت، روانشناسی فرهنگی)، به روش پیمایشی پرسشنامه‌ای (۸ سؤال)، اعتباریابی درونی انجام شد. در مرحله اول روایی، متخصصان امر ضمن بررسی روایی بسته آموزشی، نظرات اصلاحی خود در خصوص بسته آموزشی شکوفایی را به صورت مبسوط اعلام کردند که پس از اعمال نظرات آن‌ها، متن نهایی و ویرایش شده برنامه مجدد به‌منظور بررسی روایی

طبق برنامه فوق، جلسات آموزش شکوفایی شامل ۸ جلسه آموزش گروهی بوده که به‌طور هفته‌ای دو جلسه و هر جلسه به مدت ۲ ساعت برگزار خواهد گردید. پس از تدوین بسته پیشنهادی با روش کیفی، برای اعتباریابی درونی با استفاده از نظر ۲۰ نفر از متخصصان (متخصصان روانشناسی تربیتی، علوم تربیتی، روانشناسی

و پیشینه جمع‌آوری شده بودند، مورد مقایسه قرار گرفتند. پس از همسوسازی داده‌ها، عوامل مرتبط با شکوفایی شناسایی و مضامین پایه‌ای آن مشخص شدند، در نتیجه چارچوب اولیه الگوی کیفی شکوفایی شکل گرفت. در گام بعدی برای تأیید دقت علمی پژوهش با استفاده از قابلیت اعتماد از استراتژی تأیید همکاران پژوهشی استفاده شد. به طوری که نشانگرهای استخراج شده مورد بررسی و تأیید گروه پژوهشی قرار گرفت.

پس از شکل‌گیری چارچوب اولیه شکوفایی مبتنی بر مبانی نظری، پیشینه پژوهشی و نظر متخصصین، فهرستی از مفاهیم کلیدی مرتبط با مفهوم شکوفایی که قابلیت مطرح شدن در بسته را دارد، تهیه گردید. سپس برای تعیین میزان تطابق شاخصه‌های پیشنهادی با وضعیت موجود، میزان به‌کارگیری مفاهیم شکوفایی ارزیابی شده و با ترکیب مضامین پرکاربرد در بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی، شاخصه‌های اصلی استخراج گردید که در طراحی و ساخت محتوای بسته آموزشی از آن‌ها استفاده شد. در جدول ۱، شاخصه‌های پرتکرار مرتبط با شکوفایی و مثبت‌نگری موجود در اسناد و منابع علمی مختلف ارائه شده است:

محتوایی آن به شکل کمی در اختیار همان افراد قرار گرفت. در نهایت روایی محتوایی با استفاده از نظر اساتید راهنما و مشاور تأیید و پایایی آن با آزمون آلفای کرونباخ محاسبه شد. در روش کمی در پیمایش موردنظر برای پاسخگویی به سؤال دوم پژوهش و تعیین اعتبار بسته پیشنهادی، پس از نظرسنجی از متخصصان بوسیله پرسشنامه، در بخش آمار توصیفی، میانگین و انحراف استاندارد پاسخ متخصصان به هر یک از سؤالات پرسشنامه در ارتباط با بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی استخراج و گزارش شد و سپس با توجه به میزان این شاخص در مورد اعتبار بسته پیشنهادی تصمیم‌گیری شد. در بخش آمار استنباطی نیز برای تعیین میزان توافق متخصصان پیرامون هرگویه پرسشنامه از ضریب کاپای کوهن استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های تحقیق بر اساس مراحل مختلف تحلیل محتوای قیاسی به این شرح ارائه شده‌اند. داده‌هایی که از طریق مصاحبه‌ها جمع‌آوری شدند، از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد بررسی قرار گرفته و تم‌های کلیدی استخراج شدند. سپس داده‌های به‌دست‌آمده با اطلاعاتی که از طریق مطالعه مبانی نظری

جدول ۱) شاخصه‌های پرتکرار مرتبط با بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی در منابع و اسناد علمی

منابع و اسناد علمی	شاخصه‌های اصلی
Gelman and Rockefeller Grovald,(1994); Nobel(2011); chaplin & Seligman (2013); Rwick, Gillham, Seligman et al. (2005).	احساسات مثبت
Azadi DehBidi and Fooladcheng (2020); Karbalaiepour (2019); Seligman et al. (2005); Kar (2006); Zhang et al. (2019); White and Kern (2018); Greene et al. (2018); Buffaertz et al. (2018); Blake (2019).	درگیری مثبت در کارها
Seligman et al. (2005); Seligman, Rashid and Park (2006); Hotzel (quoted in Suri, 2016), Iutzan and Lomas (2016); Seligman (2014); Snyder (2005); Rashid and Seligman (2016).	معنا داشتن زندگی
Vahedi and Taheri (2020); Rivik, Gilham, Chaplin and Seligman (2013); Gelman and Rockefeller Grovald (1994); Seligman et al. (2005); Nef (2013); Iutzan and Lomas (2016); Shoshani et al. (2016); Antoine (2018); Mathieu and White (2016); Badri Gargari, Nemati, Rashid & Seligman (2014); Emamgholi, Kadivar & Sharifi (2020)	ارتباطات مثبت
Seligman (2014); Mathieu and White (2016); Rio and Keys (2009); Rashid and Seligman (2014), Badri Gargari, Nemati, Vahedi & Taheri (2020).	پیشرفت در زندگی

مختلف تحصیلی و مشاهده تغییرات مثبت تربیتی و رفتاری این دانش‌آموزان بودیم.

روایی بسته آموزشی

مقادیر روایی محتوایی (CVI) از نظر وضوح و سادگی، میانگین عددی قضاوت‌ها و نتایج پذیرش یا رد آیت‌ها و محتوای بسته آموزشی شکوفایی به تفکیک در جدول ۳ ارائه شده است.

درنهایت، با توجه به مراجع کتبی همچون مثبت نگری و مثبت‌گرایی (Quilliam, 2003, Translation: Barati Sedeh and Sadeghi, 2012) و مقالات و الگوهای پژوهشی داخلی و خارجی، شاخصه‌های اصلی بسته آموزشی و زمان موردنیاز برای آموزش بسته تدوین شد. در این بسته به دنبال کسب مهارت‌های مربوط به شکوفایی توسط دانش‌آموزان دوره اول دبستان و به‌کارگیری مؤثر و کارآمد این مهارت‌ها در مقاطع

جدول ۳) روایی محتوایی بسته آموزشی شکوفایی

سؤال	CVI	میانگین عددی قضاوت‌ها	پذیرش یا رد
۱- آیا محتوای جلسه اول (خوش‌آمدگویی و معارفه، تعیین اهداف و قوانین آموزشی، مقدمه‌ای بر شکوفایی) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۹	۱/۹	پذیرش
۲- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه اول متناسب بود؟	۰/۷۵	۱/۷	پذیرش
۳- آیا محتوای جلسه دوم (آموزش شکوفایی و بررسی تأثیرات شادی در زندگی) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۸	۱/۸	پذیرش
۴- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه دوم متناسب بود؟	۱	۲	پذیرش
۵- آیا محتوای جلسه سوم (ایجاد احساس و هیجان مثبت از گذشته تا آینده) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۱	۲	پذیرش
۶- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه سوم متناسب بود؟	۰/۸۵	۱/۸	پذیرش
۷- آیا محتوای جلسه چهارم (تأثیر مشارکت در افزایش زندگی لذت‌بخش) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۸۵	۱/۸	پذیرش
۸- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه چهارم متناسب بود؟	۱	۲	پذیرش
۹- آیا محتوای جلسه پنجم (تأثیر روابط مثبت در افزایش دوستی‌ها) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۱	۲	پذیرش
۱۰- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه پنجم متناسب بود؟	۱	۲	پذیرش
۱۱- آیا محتوای جلسه ششم (معنا در زندگی برای بهتر زیستن) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۸	۱/۸	پذیرش
۱۲- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه ششم متناسب بود؟	۱	۲	پذیرش
۱۳- آیا محتوای جلسه هفتم (درک معنای واقعی موفقیت) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۹۵	۱/۹	پذیرش
۱۴- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه هفتم متناسب بود؟	۰/۷۵	۱/۷	پذیرش
۱۵- آیا محتوای جلسه هشتم (جمع‌بندی جلسات، رفع اشکال، پاسخ‌دهی به سؤالات دانش‌آموزان، گرفتن بازخورد و اجرای پس‌آزمون) متناسب با اهداف بسته آموزشی بود؟	۰/۹	۱/۹	پذیرش
۱۶- آیا مدت جلسه (۱۲۰ دقیقه) با محتوای مطرح‌شده در جلسه هشتم متناسب بود؟	۱	۲	پذیرش

در نهایت، شاخص ضریب روایی محتوایی کلی (CVI) با استفاده از فرمول، در اکثر جلسات به سمت ۰/۸ برآورد گردید. با توجه به کسب حداقل مقدار قابل قبول برای تأیید اعتبار محتوایی اجزاء بسته، اطمینان حاصل شد که بسته آموزشی شکوفایی از اعتبار مناسبی برخوردار است.

برای اعتباریابی درونی بسته آموزشی با محاسبه فراوانی پاسخ‌ها، درصد نسبی، میانگین، روایی، پایایی، ضریب توافق به نتایج زیر دست یافتیم. با توجه به نتایج حاصله، بالای ۸۵ درصد از شرکت‌کنندگان به گزینه "زیاد" و "خیلی زیاد" در رابطه با میزان آشناسازی محتوای آموزشی در جهت رسیدن به نتایج ملموس در زندگی، کسب احساس مثبت به زندگی، افزایش مشارکت با دیگران در زندگی، داشتن رابطه مثبت با دیگران در زندگی، افزایش حضور دیگران در زندگی، درک مفهوم زندگی، درک معنای واقعی موفقیت و افزایش شکوفایی افراد رأی دادند. در بررسی مقدار میانگین و انحراف استاندارد محاسبه شده مشخص شد که میانگین هر سؤال در حدود ارزش‌گذاری "خیلی زیاد" و "زیاد" قرار گرفته است. در محاسبه ضریب توافق کاپا نتایج حاصل نشان داد با توجه به سطح معنی داری گزارش شده می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد ادعان کرد که تفاوت معناداری بین نظرات دو گروه اساتید و دانشجویان وجود ندارد و نظر اساتید و دانشجویان در خصوص تأثیر محتوای بسته آموزشی پیشنهادی در فراگیران در جهت رسیدن به همه موارد مورد نظر با یکدیگر یکسان است (۰/۸۶).

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف ساخت و اعتباریابی بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی برای دانش آموزان دوره اول دبستان انجام گردید. در این پژوهش، ابتدا چارچوب مفهومی از شکوفایی تبیین شد. سپس این چارچوب مفهومی با عبور از رویکردهای سنتی، رویکرد جدیدی با عنوان «شکوفایی» را معرفی کرده است. این چارچوب مفهومی که تبیین‌کننده ماهیت و نحوه شکل‌گیری شکوفایی است، راهنمای پژوهشگران در فرایند هدف‌گذاری و تعیین رویکرد، اصول و مبانی، محتوا و دیگر عناصر و ویژگی‌های بسته آموزشی شکوفایی برای دانش

شکوفایی که دانش‌آموزان پسر دوره اول دبستان بودند، لزوم توجه به مهارت‌های فردی-هیجانی و ارتباطی دوره کودکی، حل چالش‌های تحصیلی، توجه به تفاوت‌های فردی-اجتماعی، استفاده از مفاهیم ساده آموزشی و همراهی فعال دانش‌آموزان در ساخت بسته آموزشی موردتوجه قرار گرفت. برای ایجاد فضای بیشتر، افزایش مشارکت در یادگیری و جذابیت فرایند آموزش، تلاش شد از ایجاد جلسات حضوری و آموزش چهره به چهره، بهره‌گیری از دیتا و امکانات هوشمند، استفاده از فعالیت‌های مختلف مثل بازی و تکالیف گروهی استفاده شود.

با توجه به این نتایج می‌توان مطمئن بود که بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی از اعتبار لازم برای ارائه و آموزش در مدارس ابتدایی برخوردار است. این یافته‌ها نشان داد که بسته آموزشی شکوفایی در روایی محتوا، سطح قابل قبولی دارد و به نظر می‌رسد، توان ارتقاء شکوفایی یادگیرندگان در سیستم‌های آموزشی را دارا باشد.

پژوهشگر در طی فرایند پژوهش ممکن است با محدودیت‌هایی مواجه شود که می‌تواند بر فرآیند تحقیق تأثیرگذار باشد البته رفع برخی از این موانع از عهده پژوهشگر خارج است. در این پژوهش نیز پژوهشگر با محدودیت‌هایی مواجه شد یکی از مهمترین این محدودیت‌ها، تعداد اندک اساتید و دانشجویان حوزه روانشناسی مثبت‌گرا بود که به ناچار از اساتید و متخصصان روانشناسی تربیتی نیز استفاده شد. همچنین به دلیل محدودیت انجام این پژوهش در شهرستان تربت حیدریه، در تعمیم یافته‌ها به قومیت‌های مختلف ایرانی با توجه به ملاحظات فرهنگی و منطقه‌ای باید احتیاط کرد.

با توجه به تأثیرات شگرف شکوفایی در زندگی افراد، به پژوهشگران توصیه می‌شود: ۱- از برنامه آموزشی شکوفایی برای آموزش به دیگر گروه‌های جامعه بهره بگیرند تا بیشتر شاهد تأثیرات شکوفایی بر جنبه‌های گوناگون زندگی افراد باشیم. ۲- پژوهش با حضور متخصصان و اساتید بیشتر اجرا شود تا امکان تعمیم آن به جوامع مختلف وجود داشته باشد. ۳- پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های هم‌راستا با این پژوهش که در آینده انجام خواهند شد علاوه بر گروه پسران در گروه دخترها نیز صورت گیرد و تفاوت بین آن موردبررسی قرار

(Farnam and Madadizadeh, 2018) و علوی، قدم پور و غضنفری (Alawi, Ghadampour & Ghazanfari, 2018) متفاوت است. در این پژوهش، طراحی و ساخت بسته آموزشی مبتنی بر شکوفایی بر اساس نظریه‌ها، منابع، مراجع و یافته‌های معتبر و تأثیرگذار در تحقیقات گذشته و با بهره‌گیری از نظرات متخصصان روانشناسی تربیتی و مثبت‌گرا فراهم شد. شاخص‌های استخراج‌شده شامل احساسات مثبت، درگیری مثبت در کارها، معنا داشتن زندگی، ارتباطات مثبت و پیشرفت در زندگی بود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد شاخص‌های استخراج‌شده، نقش بسیار مهمی در شکوفایی دانش‌آموزان دبستان دارد و متخصصان تربیتی تأکید زیادی بر آن‌ها دارند. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش‌های دیگر نیز همسو می‌باشد. نقش آموزش شکوفایی و مثبت‌نگری بر شادکامی، حالت‌های روان‌شناختی مثبت، انگیزه‌ی یادگیری، ارتباط با دوستان در مدرسه، بهزیستی، احساس ارزشمندی، خودآگاهی، پیشرفت تحصیلی، سازندگی، ارتقای سطح کیفیت زندگی کودکان و همچنین کاهش نمره کل افسردگی، باورهای غیرمنطقی و استرس آنان، در پژوهش‌های مختلف مورد تأیید قرار گرفته است (Farnam & Madadizadeh, 2018; Sadeghi & Bairanvand, 2018). نتایج پژوهش نشان داده است که آموزش شکوفایی بر افزایش شاد زیستن کودکان (Yekani Zadeh, Mohammadnejad & Soleimannejad, 2019) و همچنین بر بهبود کیفیت فکری و یادگیری کودکان، بهزیستی، درگیری تحصیلی و پیشرفت دانش‌آموزان (Shoshani Steinmetz, & Kanat-Maymon, 2016) و امید و سرسختی آنان (Greene, Gross, Amsel & Hoven, 2018) مؤثر است.

یکی از مراحل مهم و اولیه ساخت یک بسته آموزشی و استاندارد، کسب روایی محتوایی آن است. یافته‌های پژوهش در خصوص روایی محتوایی بسته از دیدگاه متخصصان امر، نشان‌دهنده مرتبط بودن، وضوح و سادگی آن است. در کل، در این بسته آموزشی ضمن بررسی نظریه‌ها و مراجع مختلف از گذشته تاکنون، عوامل کمک‌کننده مانند الگوهای تربیتی، موانع، محدودیت‌ها و ملاحظات پیرامون آن موردتوجه قرار گرفت و گستره بزرگ‌تری برای تدوین بسته آموزشی شکوفایی ایجاد کرد. در بعد انتظارات مخاطبان بسته آموزشی

- academic well-being. *Teaching Strategies in Medical Sciences*, 12 (1), 102-109. [Persian]
- Barati Sedeh, Farid (2010). The effectiveness of positive psychology interventions in increasing vitality and happiness, life satisfaction and meaning in life and reducing depression: A model for action. Doctoral dissertation, Allameh Tabatabaei University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. [Persian]
- Barkhori, Hamid; Refahi, Jaleh; Farahbakhsh, Kiomars (2011). The effectiveness of group positive thinking skills training on achievement motivation, self-esteem and happiness of first year male students in Jiroft. *A New Approach in Educational Management*, 2 (5), 131-144. [Persian]
- Blake, T. (2019). Learning and living positive education. Institute of Positive Education Geelong Grammar School. Available at: <https://www.ggs.vic.edu.au>. 23/3/2020
- Bruffaerts, R; Mortier, P; Kiekens, G; Auerbach, R. P; Cuijpers, P; Demyttenaere, K; Green, J. G; Nock, M. K. & Kessler, R. C. (2018). Mental health problems in college freshmen: Prevalence and academic functioning. *Journal of Affect Disord*, 1 (225), 97-103.
- Brunzell, T., Stokes, H., & Waters, L. (2019). Shifting teacher practice in trauma-affected classroom: Practice pedagogy strategies within a Trauma-Informed positive education model. *School Mental Health*, <https://doi.org/10.1007/s12310-018-09308-8>.
- Burns, N. & Grove, S. K. (2010). *Understanding nursing research: Building an evidence-based practice*. 5th Edition. Elsevier Health Sciences.
- Dastgheib, Seyedeh Maryam; Alizadeh, Hamid; Farrokhi, Noor Ali (2013). The effect of positive thinking skills on the creativity of first year high school female students. *Innovation and Creativity in the Humanities*, 1 (4), 1-17. [Persian]
- Elfrink, T. R., Goldberg, J. M., Schreurs, K. M., Bohlmeijer, E. T., & Clarke, A. M. (2017). Positive educative programme: A whole school approach to supporting children's well-being and creating a
- گیرد. ۴- پیشنهاد می‌شود در طی سال تحصیلی با توجه به اهمیت مثبت اندیشی، جلسات آموزشی متنوعی برای خانواده‌ها در نظر گرفته شود. مطمئناً والدین و معلم‌ها در صورت کاربست این آموزش‌ها، نتایج مثبت آن را مشاهده خواهند کرد. ۵- در صورت امکان بسته آموزشی تدوین شده در گروه‌های مختلف با رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مختلف و همچنین در مدارس غیرانتفاعی و تیزهوشان به اجرا درآید تا تعمیم‌پذیری برنامه آموزشی موردنظر جهت بررسی محتوا و روش‌های آموزشی به کار گرفته شده افزایش یابد.
- تشکر و قدردانی**
- از کلیه اساتیدی که به پرسشنامه به‌طور دقیق پاسخ دادند و هم‌دوستانی که در این پژوهش به این‌جانب یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌شود.
- منابع**
- Alawi, Zainab; Ghadampour, Ezatollah and Ghazanfari, Firoozeh (2018). The effect of teaching optimism through storytelling on behavioral disorders of fifth grade male students. *Journal of Clinical Psychology and Personality*, 51 (2): 85-96. [Persian]
- Albouyeh, Gohar, Tabatabai, Seyed Musa and Tabatabai, Khadijeh Sadat (2017). Investigating the effect of positive psychology intervention in a group method on self-esteem, self-concept and academic achievement of first grade high school female students. *Journal of Educational Psychology Studies*, 11 (22), 1-22 [Persian]
- Babazadeh Shashpoli, Mojtaba; Moslehi, Mitra (2021). The effect of positive cognitive-behavioral education on students' academic engagement. Fourth National Conference on Psychology, Rasht, September 2021, Payame Noor University. [Persian]
- Badri Gargari, Rahim, Nemati, Shahrooz, Vahedi, Shahram and Taheri, Azam (2010). The effectiveness of school-based positive psychology interventions on social and behavioral levels of

- Kuiliam Susan (2008). Positive thinking and applied positivism. Translated by Barati Sedeh, Farid and Sadeghi, Afsaneh, Tehran: Roshd
- Lopes PN, Salovey P, Straus R.(2003). Emotional intelligence, personality and the perceived quality of social relationships. Elsevier; p. 6, 41-58.
- Mayring, philips (2000). "Qualitative Content Analysis". Forum: Qualitative Social Resea-Rch(1-2). Art 20. Pp. 1-11.
- Mohseni Tabrizi, Alireza; Salimi, Ali (2013). Analysis of deductive qualitative content and utilization of Islamic teachings in social sciences, *Journal of Humanities Methodology*, 18 (72), 135-158. [Persian]
- Raiat Ebrahimabadi, Masoumeh, Arjmandnia, Ali Akbar and Afrooz, Gholam Ali (2016). Investigating the effect of positivity educational program on happiness and irrational beliefs of delinquent adolescents. *Journal of Positive Psychology*, 1 (2): 1-14. [Persian]
- Rio J. (2018). Motivation and excitement. Translated by: Yahya Seyed Mohammadi. Tehran: edited; 2018.
- Robinson, J. (2020). Positive education skills and knowledge come to the fore in challenging times. *Institute of Positive Education Geelong Grammar School*. Available at: <https://www.ggs.vic.edu.au>. 23/3/2020
- Roth, R. A., Suldo, S. M., & Ferron, J. M. (2017). Improving middle school students' subjective well-being: efficacy of a multicomponent positive psychology intervention targeting small groups of youth. *School Psychology Review*, 46(1), 21-41
- Sadat, Sama; Vahedi, Shahram; Fathi Azar, Iskandar; Badri Gargari, Rahim (2021). Compilation and validation of a positive school-based education package for sixth grade elementary students, *Quarterly Journal of Preschool and Primary Studies*, 3(11): 25-54. [Persian]
- Sadeghi, Massoud and Bairanvand, Zeinab (2018). The effect of positive group education on school bonding in female high school students. *Journal of Positive Psychology*, 3(2): 19-35. [Persian]
- positive school climate: a pilot study. *Health Education*, 117(2), 215-230.
- Emam Gholi Vand, Fatemeh; Kadivar, Parvin; Pasha Sharifi, Hassan (2020). Predicting happiness and creativity based on school atmosphere mediated by academic conflict and emotional-social competence of female high school students. *Educational Psychology*, 15 (52), 155-181. [Persian]
- Farnam, Ali and Madadzadeh, Tahereh (2018). The effectiveness of positive attitude training on positive psychological states (character abilities) of female high school students. *Journal of Positive Psychology*, 3 (1): 61-75. [Persian]
- Ferguson, C. (2018). Is positive education another fad? Perhaps, but it's supported by good research. Available at: <https://www.theconversation.com>. 23/3/2020
- Fredrickson, B., & Branigan, C. (2005). Positive emotions broaden the scope of attention and thought-action repertoires. *Cognition and Emotion*, 19(3), 313-332 .<http://dx.doi.org/10.1080/02699930441000238>
- Ghasem Tabar, Sayed NabiAlah (2017). Designing and validating a model of Iranian preschool music curriculum. PhD Thesis, *Faculty of Psychology and Educational Sciences*, Kharazmi University. [Persian]
- Greene, T; Gross, R; Amsel, L. & Hoven, C. W. (2018). The mental health of children and adolescents exposed to 9/11: Lessons learned and still to be learned. *World Trade Center Pulmonary Diseases and MultiOrgan System Manifestations*, 5, 121-136.
- Hojabrian, H., Rezaei, A. M., Bigdeli, I., Najafi, M., & Mohammadifar, M. A. (2020). Positive Education: A Way to Foster and Promote Psychological Flourishing in Schools. *International Journal of Behavioral Sciences*, 14(1), 20-26. [Persian]
- Kar, Alan. (2006) *Positive Psychology: The Science of Happiness and Human Strengths*. Translated by Hassan Pasha Sharifi and Jafar Najafi Zand (2010). Tehran: Roshd Publications.

- Shankland, R. & Rosset, E. (2017). Review of Brief School-Based Positive Psychological Interventions: a Taster for Teachers and Educators. Springer Science, Business Media NewYork; 29(2): 363-392. DOI 10.1007/s10648016-9357-3.
- Snyder CR.; (2005). Positive psychology: The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sohrabi Esmroud, Faramarz; Young Bakhsh, Abdul Rahman (2010). The effectiveness of strengthening positive thinking skills on the source of control of high school students in Gorgan. *Behavior Scholar*, 16 (137), 59-68. [Persian]
- Sun, H., & Gao, Y. (2016). Impact of an active educational video game on children's motivation, science knowledge, and physical activity. *Journal of Sport and Health Science*, 5(2), 239-245
- White, M & Kern, M.L. (2018). Positive education: Learning and teaching for well-being and academic mastery. *International Journal of Wellbeing*, 8(1), 1-17. Doi:10.5502/ijw.v8i1.588. 23/3/2020
- Yekanizad, Amir, Gol Mohammadnejad Bahrami, Gholamreza and Soleimannejad, Akbar (2019). The effectiveness of positive thinking skills training on students' psychological capital and well-being. *Child Mental Health Quarterly*, 5 (4): 135-147. [Persian]
- Sanders, Matthew (2018). For all parents: a positive way to address children's behavior. Translator Shams, Nooshin, Tehran: Mind Hanging, 9th edition.
- Seligman, M.; Rashid, T. & Parks, A.C. (2006). Positive psychotherapy. *American Psychologist*, 61(8), 774-778.
- Seligman, M. (2011). Flourish. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Seligman, M. E. (2019). Positive psychology: A personal history. *Annual Review of Clinical Psychology*, 15(1), 1-23.
- Suldo, S. M., Thalji, A., & Ferron, J. (2011). Longitudinal academic outcomes predicted by early adolescents' subjective well-being, psychopathology, and mental health status yielded from a dual factor model. *Journal of Positive Psychology*, 6(1), 17-30. <http://dx.doi.org/10.1080/17439760.2010.536774>
- Short, R., & Talley, R. (1997). Rethinking psychology and the schools: Implications of recent national policy. *American Psychologist*, 52(3), 234-240. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.52.3.234>
- Shoshani, A; Steinmetz, S. & Kanat-Maymon, Y. (2016). Effects of the Maytiv positive psychology school program on early adolescents' well-being, engagement, and achievement. *Journal of School Psychology*, 57, 73-92.